

O‘ZBEKISTON – XALQCHIL, IJTIMOIIY DAVLAT G‘OYASINING MOHIYATI.

2-son davolash fakulteti 104-guruh talabasi

Rahmonova Sevinch Karim qizi

Annotatsiya:

Mazkur ilmiy maqolada O‘zbekiston Respublikasida shakllanayotgan xalqchil, ijtimoiy davlat g‘oyasining mazmun-mohiyati, uning nazariy asoslari va amaliy ahamiyati kompleks yondashuv asosida tahlil etiladi. Ushbu maqola O‘zbekistonda ijtimoiy davlat konsepsiyasining shakllanishi va rivojlanishini o‘rganishga bag‘ishlangan bo‘lib, u zamonaviy davlat boshqaruvi tizimida inson manfaatlarini ustuvor yo‘nalish sifatida qarash zarurligini asoslab beradi.

Kalit so‘zlar: Ijtimoiy davlat, xalqchil davlat, inson qadri, ijtimoiy himoya, kambag‘allikni qisqartirish, ijtimoiy siyosat, farovonlik, davlat boshqaruvi, islohotlar, barqaror rivojlanish.

Bugungi globallashuv va keskin raqobat sharoitida har bir davlat o‘z taraqqiyot yo‘lini belgilashda, avvalo, inson manfaatlarini ta‘minlashga ustuvor ahamiyat qaratmoqda. Zamonaviy rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, jamiyat taraqqiyotining eng muhim mezoni — bu aholining turmush darajasi, ijtimoiy himoyasi va farovonligidir. Shu nuqtai nazardan, O‘zbekiston Respublikasida ham mustaqillikning yangi bosqichida ijtimoiy davlat barpo etish g‘oyasi davlat siyosatining markaziga qo‘yildi. Ayniqsa, Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan “Inson qadri uchun” tamoyili ushbu yo‘nalishdagi islohotlarning asosiy mezoniga aylandi. Ijtimoiy davlat — bu faqat iqtisodiy rivojlangan davlat emas, balki har bir fuqaroning huquq va manfaatlarini himoya qiluvchi, ijtimoiy tenglikni ta‘minlovchi va jamiyatda adolat tamoyillarini qaror toptiruvchi tizimdir. O‘zbekistonda amalga oshirilayotgan keng ko‘lamli islohotlar aynan shu maqsadga qaratilgan bo‘lib, ular orqali aholining turmush darajasini oshirish,

kambagʻallikni kamaytirish, sifatli taʼlim va tibbiy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish koʻzda tutilgan. Shu bois mazkur maqolada Oʻzbekistonda xalqchil, ijtimoiy davlat gʻoyasining mohiyati, uning nazariy asoslari hamda amaliy natijalari keng va chuqur tahlil qilinadi.

Ijtimoiy davlat tushunchasi tarixiy jihatdan uzoq rivojlanish bosqichini bosib oʻtgan boʻlib, u dastlab Yevropa davlatlarida shakllangan. Ushbu model davlatning faqat boshqaruv funksiyalarini bajarishi bilan cheklanib qolmay, balki jamiyatdagi ijtimoiy tengsizlikni kamaytirish, aholining zaif qatlamlarini qoʻllab-quvvatlash va umumiy farovonlikni taʼminlashga qaratilganligini anglatadi. Zamonaviy talqinda ijtimoiy davlat — bu iqtisodiy oʻsish bilan birga ijtimoiy adolatni taʼminlovchi, fuqarolar uchun munosib hayot sharoitlarini yaratishga intiluvchi davlatdir. Oʻzbekistonda ushbu model milliy qadriyatlar, tarixiy anʼanalar va zamonaviy talablar uygʻunligida shakllanmoqda. Soʻnggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar davlat boshqaruvining xalqchil tamoyillarga asoslanayotganini koʻrsatmoqda. Xususan, davlat organlarining aholiga xizmat qilishi, ochiqlik va shaffoflikni taʼminlash, fuqarolarning murojaatlari bilan ishlash tizimini takomillashtirish bu boradagi muhim qadamlar hisoblanadi. Ijtimoiy davlat barpo etishda aholini ijtimoiy himoya qilish tizimi alohida oʻrin tutadi.

Soʻnggi yillarda pensiya va nafaqalar miqdori oshirildi, ijtimoiy yordam tizimi takomillashtirildi, “Temir daftar”, “Ayollar daftari” va “Yoshlar daftari” kabi mexanizmlar joriy etildi. Bu esa aholining ehtiyojmand qatlamlarini aniqlash va ularga manzilli yordam koʻrsatish imkonini berdi. Taʼlim tizimini rivojlantirish ham ijtimoiy davlat qurishning muhim yoʻnalishlaridan biridir. Maktabgacha taʼlim qamrovi kengaytirildi, oliy taʼlim muassasalari soni oshirildi, xorijiy universitetlar filiallari ochildi. Bu esa yoshlarning sifatli taʼlim olish imkoniyatlarini sezilarli darajada kengaytirdi. Sogʻliqni saqlash tizimida ham tub islohotlar amalga oshirilib, tibbiy xizmatlarning sifati oshirilmoqda, yangi shifoxonalar qurilmoqda, zamonaviy texnologiyalar joriy etilmoqda. Ijtimoiy davlatning yana bir muhim jihati — bu kambagʻallikni qisqartirishdir. Bu borada yangi iqtisodiy mexanizmlar joriy etilib, aholini tadbirkorlikka jalb qilish, yangi ish oʻrinlari yaratish, kasb-hunar

o'rgatish tizimi rivojlantirilmoqda. Shu bilan birga, ijtimoiy davlat qurish jarayonida fuqarolik jamiyati institutlarining roli ham ortib bormoqda. Nodavlat tashkilotlar, ommaviy axborot vositalari va jamoatchilik nazorati davlat boshqaruvida muhim o'rin egallamoqda. Biroq, ushbu jarayonda ayrim muammolar ham mavjud bo'lib, ular qatoriga hududlar o'rtasidagi rivojlanish tafovutlari, ayrim sohalarda byurokratik to'siqlar va moliyaviy resurslarning yetishmasligi kiradi. Ushbu muammolarni hal etish uchun tizimli yondashuv, samarali boshqaruv va innovatsion yechimlar zarur.

Xulosa qilib aytganda, O'zbekistonda shakllanayotgan xalqchil, ijtimoiy davlat g'oyasi zamonaviy taraqqiyotning muhim strategik yo'nalishi hisoblanadi. Ushbu model davlat va jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni yangi bosqichga olib chiqib, inson manfaatlarini eng ustuvor qadriyat sifatida belgilaydi. Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan "Inson qadri uchun" tamoyili ushbu jarayonning nazariy va amaliy asosini tashkil etadi. Amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida aholining turmush darajasi oshib, ijtimoiy himoya tizimi mustahkamlanmoqda, ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlarining sifati yaxshilanmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Shavkat Mirziyoyev asarlari va nutqlari
2. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmon va qarorlari
4. "Ijtimoiy himoya to'g'risida"gi hujjatlar
5. Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari
6. Ilmiy maqolalar va darsliklar